

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Dissertationvm Atqve Programmatvm Crellianorvm

Hendel, Johann Christian Hendel, Johann Christian

Halae ad Salam, 1784

VD18 90544366

Cl. Programma De Confessione Debiti Inofficiosa.

urn:nbn:de:gbv:45:1-13911

CI.
PROGRAMMA
DE
CONFESSIONE DEBITI
IN OFFICIOSA.

Euryalus ille apud VIRGILIVM MARONEM ^{a)}, splendido mendacio ^{b)}, se ipsum pro amico reum fecit & periculo obiecit. Maluit enim morti se offerre, quam amicum deserere, quem sponderat, se patri eius redditurum esse.

Me, me, adsum, qui feci, in me conuertite ferrum.

Hunc quidem pauci imitantur, neque habent omnino, cur sectentur tristissimum, & quod euentu caruit, exemplum. IULIANVS tamen apud PLAVTVM *confessoriam* actionem commemorat, aduersus illos introductam, qui *confessi sint*, se delicto aliquo contaminatos esse, quamuis, praeter confessionem, nulla alia causa condemnationis doceatur. L. 23. §. fin. & L. 25. ad Leg. Aquil. Quare apparet, non raro, quosdam per mendacium, sua se *confessione*, & sua quasi sententia damnassee.

Contra vero plurimi, etiam in *ciuili iudicio*, cautius se mercari arbitrantur, si *fugiant* sententiam iudicis & *dissimulent* debitum, quo alteri obstricti sunt, ne suo ipsi iudicio prodantur. Quapropter plerique debitores, non secus ac mulieres illae apud PLAVTVM ^{c)},

*si bene quid aut fideliter faciundum est, eo deueiunt,
exemplo obliuiosi ut fiunt, meminisse nequeant.*

Hoc consilio deludunt verecundos creditores, qui lites & perplexae probationis difficultatem auersantur. Quod cum intelligerent veteres, *inficiationis* poenam constituendam esse iudicarunt, ut illos coercerent, qui fraudulenta tergiversatione, negatis omnibus, quae manifesta essent, in iudicio actorem frustrarentur. L. 24. D. ex quibus caus. maior. L. 80. D. de rei vindicat. L. 2. §. 1. D. ad L. Aquil.

P 2

Alii

^{a)} VIRG. Aeneid. Lib. IX. v. 431.

^{b)} HORAT. Carm. Lib. III. Od. II. v. 35.

*Splendide mendax, & in omne virgo
nobilis acuum.*

^{c)} PLAVTVS in Milite glorios. Act. 3. Sc. 3. v. 16. 17.

Alii quidem sponte, sed cum suorum damno & iniuria, falso profitentur, se aliis debere, quibus nullo vinculo tenentur. Ita imminuunt patrimonium suum, & spem illorum, cum quibus vere negotia contraxerunt, decipiunt colore aeris alieni. Inprimis testatores hoc commento usus esse novimus, ut, quibus beneficium liberaliter in testamento tribuerent, illis se aliquid debere, mentirentur. Nolebant enim, heredes, quos instituerant, irasci Manibus suis & indignari, si hereditatem legatis & fideicommissis exhaustam atque inane heredum nomen sibi relictum esse cernerent. Igitur placare heredes suos cogitabant figmento debiti adiecto, si in testamento, se legatariis aere alieno obstrictos esse, comminiscerentur.

IVLIANVS apud VLPIANVM notat testatorem, qui TITIO decem legauerat, hoc fucio usus, *quasi decem TITIO deberet. L. 75. §. 1. de Legat. 1.*

Non miror, hoc saepissime factum esse a *maritis*, qui, blanditis seducti, ut de liberorum hereditate aliquid detraherent, *uxoribus* quantitatem pecuniae legabant, quasi *dotis nomine* ad se allatam, etiam si constaret, illas nihil dotis habuisse. LABEO, & SERVII Auditores retulerunt, admissum esse legatum, cum vir uxori, quae nullam dotem habuerat, centum reliquisset, quasi haec quantitas esset proprium uxoris patrimonium, ad sustinenda connubii onera destinatum. *L. 6. D. de dot. praeleg.* Notae sunt querelae creditorum contra viduarum calliditatem, quae *falso*, mariti chirographo, aut apocha accepta, probare volunt, se certam quantitatem, *dotis causa*, marito obtulisse, ut creditoribus aliis, *privilegio dotis*, in concursu praeferantur *d)*.

Non raro etiam ex feudo *dotulitium* petunt viduae & *illationem dotis* se probaturas credunt, exhibito libello mariti, quo dolose professus est, se dotem ab uxore accepisse *e)*. Hoc artificio *liberos* quidem, mariti mortui *heredes*, deludi posse arbitrantur, cum hi certe defuncti facta & confessionem agnoscere cogantur; Creditores vero & successores, qui titulo singulari ad feudum peruenerunt, recte desiderant, ut dotis illatio ab uxoribus viduis, non tantum suspecto mariti testimonio, & imaginaria confessione, sed aliis potius argumentis idoneis, proberetur.

Immo vero ne liberis quidem semper illa necessitas imponitur, ut parentis tabulas agnoscant, si appareat, patrem contra *officium pietatis*, illationem dotis aut alia debita confessum esse, *in fraudem portionis legitimae*, quam nullis commentis & consiliis interuerti aut diminui posse veteres con-

d) DE BERGER Oec. Iur. Lib. I. Tit. 3. §. 7. p. 123.
feudal. c. 21. §. 7. p. 418.

e) HORNII Iurisprud.

stituerunt. Liberti certe portionem bonorum, quae patronis relinquenda erat, non poterant *falsa confessione* debiti imminuere, neque eam ad alios transferre. VLPPIANVS docet, *Fauiana* actione, hanc fraudem libertorum coerceri, si, ut minus ex patrimonio suo ad patronum perueniret, in lite vinci a falsis creditoribus, & data opera se condemnari voluerunt, aut in iure confessi sunt debitum, quod nunquam contraxerunt. L. 1. §. 7. *D. si quid in fraudem patron.* Placuit enim, si quid *dolo malo* liberti alienatum esset, ut portioni legitimae patroni aliquid deiraheretur, hoc actione *Fauiana* reuocari. L. 4. *D. si quid in fraud. patron.* Si IULIANO fides est, tunc etiam *fraudem creditoribus* fieri Praetor iudicauit, si, per *repraesentationem* temporis, debitor quibusdam confestim soluerit, quod in diem & post aliquod demum tempus debebat. L. 17. §. 2. *D. quae in fraud. cred.* & L. 10. §. 12. *eod.*

Multo magis igitur liberi habebunt, de quo conuerantur, si parentes *falso confessi* sint, se alii debere, quamuis nunquam contraxerint obligationem. Quis enim ferret illam parentum inuidiam, qua liberos decipiunt, cum etiam *creditoribus extranei* hoc non ferant, si, moto concursu, debitor communis in fraudem reliquorum *falso fateatur*, se quibusdam aliquid debere, quibus nullo vinculo tenetur. Hinc fraudi occurrendum credidit Potentissimus Saxonum Legislator, qui praecepit, debitorem communem aut curatorem litis, iureiurando obstringendos esse, ne *per gratiam* fateantur, quibusdam creditoribus aliquid deberi, qui per exceptionem repellere potuissent: Sie sollen endlich angeloben, daß sie keinem vor dem andern per gratificationem etwas einräumen wollen. Erl. Proc. Ordn. Tit. 41. §. 4.

Nimirum ut ad liberos reuertar, etiam *donationes inofficiosae*, quibus patrimonium *in fraudem* liberorum dissipatur, non secus ac testamentum inofficiosum, iuxta querela infirmari possunt. L. 1. 2. *C. de inoffic. donat.* Sed nemo dubitat, hanc esse speciem *donationis*, si quis, *colore debiti* contracti usus, aliquid in alterum liberaliter conferat, ut portio legitima liberorum consumatur.

Apparet vero, liberis non tunc tantum *fraudem fieri*, si quasi debitum *falsa confessione extraneo* relinquitur, sed etiam, si inter liberos alter alteri a parentibus ita praefertur, ut, beneficiis in vnum liberorum collatis, alteri ne quidem portio legitima supersit. Iam olim IUSTINIANVS luctuosum filiis esse censuit, si, quod ad vnum illorum pertineret, illud reliquis amore & *gratia inaequali* parentum, concedatur. §. 1. *Inst. per quas pers. cuique acquir.*

Hae

Hae nos causae permouerunt, ut Mense Februario an. 1754. admitteremus querelam filii, qui matris liberalitatem inofficiosam accusabat. Proponebatur: matrem, non solum dato chirographo, sed etiam in iudicio, cum Curatore, professam esse, quod alteri filiorum trecentos solidos deberet, quos ab ipso mutuos accepisset. Audiebantur testes, qui affirmabant, filium illum pauperem fuisse, matrem opulentiorē, ideoque vix credi posse, matrem a filio pecuniam mutuam sumsisse. Conquerabatur igitur alter filius, & negabat, matrem fratri suo aliquid omnino debuisse, hinc censebat, illud chirographum *donationem inofficiosam* continere. Apparebat, si alteri filio trecenti solidi praecipui darentur, totum matris patrimonium consumi. Igitur filium de inofficiosa matris confessione conquestum omnino quidem audiendum esse iudicauimus. Sed mouebat tamen, quod mater non solum in chirographo, sed etiam *in iudicio* professa erat, quod trecentos solidos alteri filio deberet. Praeterea *amor parentum naturalis*, quo liberos suos *aequaliter*, nullo insigni discrimine admissio, prosequi creduntur, efficiebat, ut matris confessionem non prorsus inutilem esse censeremus. Quare placuit chirographo matris, quod in iudicio agnouerat, tunc demum credendum esse, si filius, cui datum erat chirographum, iureiurando *suppletorio* confirmaret, se defunctae matri vere trecentos solidos dedisse. Neque enim *confessionem debiti* in iudicio a matre agnitam & repetitam prorsus negligere, neque propter paupertatem filii per testes comprobata chirographo matris plenam fidem adiungere potuimus. Erat quaedam fraudis suspicio, sed praesumptio amoris erga liberos aequalis nobis persuadebat, matris confessioni non omnem fidem denegandam esse. P. P. die XXX. August. Anno CIO DCCCLIV.

CII.

OBSERVATIONES
DEFILIO PATRIS AVT MATRIS
CVRATORE.

AD LEGEM I. §. I. D. DE CVRATOR. FVRIOS. ET ALIIS.

VITEMBERGAE, DIE SEPTEMBRIS CIOIO CCLIV.

*Lex I. §. I. D. de curatoribus furioso & aliis extra
minores dandis.*

VLPIANVS Lib. I. ad Sabinum.

Curatio eius, cui bonis interdicitur, filio negabatur per-
mittenda. Sed exstat D. Pii rescriptum, filio potius curatio-
nem permittendam in patre furioso, si tam probus sit.

§. I.

CELSVS noster, patrem a filio regi indecorum esse iudicavit, ideo Curatio ma-
que noluit filium patri curatorem dari. L. 12. §. 1. D. de tutor. & curat. gis est mini-
sterium quam
potestas.
dat. Forte enim veteres philosophos audiuit, qui contra naturam esse cre-
diderunt, sanguinis auctorem soboli obtemperare. FABIANVS certe apud Non est con-
tra naturam
parentibus
filios curato-
res dari.
M. ANNAEVM SENECAM negavit, patrem a filio dementiae acculari
posse, nisi appareret, patrem ex morbo furere, hoc est, ipsum in furorem,
quasi in morbum, incidisse. Ideo enim latam esse legem, ait, ut pater sa-
netur a filio, non, ut filii imperio regatur ^{a)}. Sed convenientius naturae
diuus PIVS, itemque diui fratres, IVSTIO CELERI ^{b)} rescripserunt,
filium, si sobrie vivat, magis quam extraneum patri curatorem dari posse.
L. 12. §. 1. D. de tutor. & curat. dat.

Est enim prima & certissima vox naturae, quam omnes gentes reue-
rentur, hac nos lege natos esse, ut parentibus & patriae inseruiamus. L. 2.
D.

a) M. ANNAEVS SENECA Lib. II. Contr. XI. in diuis.
vid. Cuiacius Lib. X. obs. 37. oper. prior. Tom. 3. p. 316.

b) De nomine Iustii

